

Ylivieskan kaupungin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle oppivelvollisuuslaista ja laista tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutoksista eräisiin muihin lakeihin.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan varmistetaan, että jokainen perusopetuksen päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Perusopetuksen päättävälle esitetään säädettäväksi hakeutumiselvollisuus. Perusopetuksen järjestäjällä olisi velvollisuus ohjata ja valvoa hakeutumista.

Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai erilaisissa nivelvaiheen opinnoissa. Hallitusohjelman mukaan lain valmistelussa käydään läpi toisen asteen keskeyttämisen syitä sekä ryhdytään toimenpiteisiin maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamiseksi. Perusopetuksen järjestäjän, asuinkunnan sekä toisen asteen koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu rakennettaisiin esityksen mukaan "saattaen vaihtaan" -periaatteella. Erillään olevat nivelvaiheen koulutukset yhdistettäisiin esityksen mukaan uudeksi tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi.

Maksuttomuus koskisi opetuksessa tarvittavia oppimateriaaleja, tietoteknisiä laitteita, työvälineitä, työasusteita sekä ylioppilastutkintolautakunnan maksuja. Lisäksi viiden kilometrin (5 km) ylittävät koulumatkat olisivat opiskelijalle maksuttomia.

Lausunnon keskeinen sisältö:

Hallituksen lakiesityksen tavoitteena on kohottaa koulutus- ja osaamistasoa sekä mahdollistaa jokaiselle toisen asteen tutkinnon suorittaminen. Ylivieskan kaupunki on strategiassaan edellyttänyt, että jokainen löytää jatkokoulutus- tai työpaikan peruskoulun jälkeen. Tavoitteen saavuttaminen ei kuitenkaan edellytä rakenteellista oppivelvollisuuden pidentämistä. Valmiudet toisen asteen opiskeluun edellyttävät perusopetuksen kehittämistä ja erityisen tuen vahvistamista sitä tarvitseville.

Luonnokseen sisältyvän ministeriön oman selvityksen mukaan lähes kaikki peruskoulun päättäneet nuoret sijoituivat joko toisen asteen koulutukseen, erityisoppilaitokseen tai valmentavaan koulutukseen. Näin ollen oppivelvollisuuden pidentämisellä ei voi katsoa olevan mainittavaa vaikutusta nuorten jatko-opintoihin sijoittumiseen tai hakeutumiselvollisuuden toteuttamiseen. Myös uuden lain myötä nuoren vapaa hakeutuminen toisen asteen opintoihin säilytettäisiin.

Valtaosa koulutuksen järjestäjille tulevista lisääntyvistä vastuista kohdistuvat maksuttomuuteen ja uusiin ohjaus- ja valvontavastuisiin. Esitys tuo perusopetuksen järjestäjille uusia velvoitteita sekä perusopetuksen aikana, että perusopetuksen päättämisen jälkeen. Perusopetuksen järjestäjän tulisi antaa oppilaalle oppilaanohjauksen lisäksi tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta sekä laatia henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Nämä ovat mittavia toiminnan muutoksia, mitkä edellyttävät opetushenkilöstön tehtävänkuvien muuttamista, ainakin alkuvaiheessa opetushenkilöstön määrän kasvattamista ja toiminnan uudelleensuunnittelua, jotta ko. toiminta pystytään käytännössä tarkoituksenmukaisesti toteuttamaan. Kaikki tämä kasvattaa perusopetuksen kustannuksia.

Hallitus on laskelmissaan arvioinut uudistuksen maksavan 129 miljoonaa euroa. Kuntaliitto on omissa laskelmissaan todennut, että esityksen kustannukset on aliarvioitu yli 20 miljoonalla eurolla. Ylivieskan kaupunki pitää esitettyjä rakenteellisia uudistuksia mittavina ja kustannuksiltaan merkittävän suurina ja siksi ehdottaa ko. uudistusten tarkkaa vaiheistamista usealle vuodelle etenkin koronatilanteesta aiheutuvien talouspaineiden ja perusopetukseen kohdistuvan valtavan muutostilanteen ja ylimääräisen työmäärän vuoksi. Rakenteelliset uudistukset ovat mahdollisia toteuttaa myös ilman oppivelvollisuuden pidentämistä. Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannuksissa suurimmat menoerät aiheutuvat oppimateriaaleista. Ylivieskan kaupunki suhtautuu tässä tilanteessa oppivelvollisuusiän nostamiseen ja lainvalmistelun aikatauluun hyvin kriittisesti. Muutkin Suomen kunnat ovat tuoreen 'Kuntapulssi-kyselyn' mukaan esittäneet saman näkemyksen. Useissa kunnissa vuoden 2021 talousarvioprosessi on jo alkanut. Oppivelvollisuuslaki voisi tulla voimaan aikaisintaan 1.8.2022.

Postiosoite:

Ylivieskan kaupunki
PL 70
84101 YLIVIESKA

Käyntiosoite:

Ylivieskan kaupunki
Kyöstintie 4
84100 YLIVIESKA

Puhelin:

(08) 42941

Y-tunnus: 0190557-3

Sähköposti:

kirjaamo@ylivieska.fi
etunimi.sukunimi@ylivieska.fi
Kotisivu: www.ylivieska.fi

Esityksessä laajennetaan maksuttomuutta yli oppivelvollisuuden toisen asteen loppuun asti. Myös koulutuksen järjestäjän veloitteet matka- ja majoituskorvauksista jäävät epämääräisiksi ja ne tulee tarvittaessa korvata täysimääräisinä. Nämä asiat tulisi kytkeä selkeämmin sosiaaliturvan kokonaisuudistukseen.

Ylivieskan kaupungille kustannukset lukiokoulutuksen maksuttomuudesta olisivat vuositasolla n. 254 000 euroa. Kustannusten lisäys on niin merkittävä (12-15 %), että syntyy perusteltu huoli koulutuksen kokonaisrahoituksen riittävydestä. Ylivieskan kaupungin näkemyksen mukaan, mikäli uudistuksen toteuttamiseksi ei ole varattu riittävästi rahoitusta, ei sitä pidä toteuttaa lainkaan. Lainsäädännössä ja rahoituksessa on turvattava alueellinen tasa-arvo koulutusmahdollisuuksien osalta.

Vaikka lähes kaikki nuoret hakeutuvat toisen asteen koulutukseen, jää ikäluokittain n. 15 prosenttia ilman toisen asteen koulutusta. Keskeyttämistä tapahtuu ennen muuta ammatillisessa koulutuksessa. Syyt liittyvät selvitysten mukaan motivaatioon, sosioekonomisiin vaikeuksiin ja kaupungistumiseen. Kohdistettua tukea tulisikin ulottaa ohjaukseen ja opiskelijahuoltoon ongelmien ratkaisemiseksi. Ylivieskan kaupungin näkemyksen mukaan mekaaninen oppivelvollisuuden nostaminen ei tuo ratkaisua opintojen keskeyttämiseen eikä helpota esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien nuorten kouluttautumista. Esityksen kustannukset kohdistuvat lähes kokonaan opintososiaalisten etujen kasvattamiseen opetuksen laadun tai pedagogisen tuen sijasta. Näin vaikutusten arvioinnin voi katsoa jäävän yksittäisiin toimenpiteisiin kohdistuvaksi. Taloudelliset resurssit tulisi kohdentaa yksilöllisemmän ja joustavamman perusopetuksen rakentamiseen, jossa myös ongelmiin voitaisiin reagoida voimakkaammin ja riittävän varhain.

Oppivelvollisuuden laajentamisen arvioidut kustannukset Ylivieskan lukiossa

LUKIO	Vuosikohtaiset kulut
Koulumatkatuki	0 €
Opiskelumateriaalit	187 500 €
Tietokone	45 000 €
Tutkintomaksut	1 500 €
Henkilöstökulujen lisäys (0,5 htv)	20 000 €
	254 000 €

Ylivieskassa 1.6.2020

YLIVIESKAN KAUPUNGINHALLITUS

Postiosoite:

Ylivieskan kaupunki
PL 70
84101 YLIVIESKA

Käyntiosoite:

Ylivieskan kaupunki
Kyöstintie 4
84100 YLIVIESKA

Puhelin:

(08) 42941
Y-tunnus: 0190557-3

Sähköposti:

kirjaamo@ylivieska.fi
etunimi.sukunimi@ylivieska.fi
Kotisivu: www.ylivieska.fi